

Er is geen tijd. Of is er niets dan tijd? (Maria Vasalis)

Toen ik als verpleegkundige werkzaam was, merkte ik dat het mij vaak niet lukte om oudere patiënten op een goede manier te bereiken, vaak omdat er 'geen tijd' was. Een universeel probleem waarmee mijn collega's en ik een dagelijkse strijd voerden. Naast mijn opleiding tot verpleegkundige heb ik ook de theaterschool gedaan. Het viel me op dat theatrale prikkels een heel goed hulpmiddel was om contact tot stand te brengen, zonder dat het extra tijd kostte. Om dit idee verder te ontwikkelen heb ik oa. stichting Theater Veder opgericht die zich richt op kwetsbare doelgroepen.

Tegenover zorgzwaarte en stopwatchzorg plaats ik vederlichtheid en tijd die vliegt. Wie kent de uitdrukking *Time flies when you're having fun* niet?

De oude Grieken hanteerden twee begrippen van tijd: chronos en kairos. Chronos is chronologische tijd. De ene minuut die de andere opvolgt. Chronos heeft mijns inziens te maken met klokken, druk en deadlines. Chronos controleert en houdt vast. Kairos daarentegen is het juiste moment, waarmee een moment van onbepaalde tijd wordt bedoeld waarin iets speciaals gebeurt. Kairos heeft voor mij te maken met poëzie, passie, eerbied, aandacht vreugde, flow, schoonheid, troost. Kairos laat los. Kairos vraagt om ruimte, zodat de tijd genoten kan worden. In kairos mogen we zijn en kunnen we contact maken met het goddelijke in onszelf. Chronos is dus een kwantitatief begrip, en kairos kwalitatief.

Het idee onder de Veder Methode is dat er tussen bovenbeschreven begrippen een brug geslagen wordt. Het is een methode waarmee via theatrale prikkels persoonlijk contact tot stand wordt gebracht. Na een één op één begroeting worden de theatrale middelen gebruikt om te appelleren aan het langetermijngeheugen. Er wordt herinnerd aan vroeger, er wordt teruggereisd in de tijd. De ouderen zijn vaak verdwaald in een voor hun onbegrijpelijke wereld, met eisen waaraan ze niet meer kunnen voldoen. Hierdoor verliezen de ouderen hun zelfvertrouwen. Door terug te gaan in de tijd, herinneringen op te halen, vinden ouderen hun identiteit en hun zelfvertrouwen terug. Een kairos-moment met een positieve bijdrage aan het gevoel van welzijn en welbevinden. Dit gevoel wordt vervolgens meegenomen naar het hier-en-nu. Hedendaagse liederen en gedichten vertolken de emoties van de ouderen, en die emoties kunnen daardoor een plek krijgen. Tenslotte sluiten we de cirkel; we nemen afscheid. Het contact wordt geritualiseerd. Er vindt een ontmoeting plaats. Hierdoor vindt opnieuw een bekrachtiging van de persoonlijkheid plaats. Als gevolg daarvan zijn zij geneigd zich meer open te stellen voor de zorgrelatie. De zorgverlening verloopt dus soepeler en sneller. Tijd nemen om kairos te bereiken, levert tijdwinst op in chronos. Bovendien heeft deze systematische, geritualiseerde manier van werken een positief effect op het werkplezier van verzorgenden doordat er wezenlijk en wederkerig contact is met de ouderen en de zorgverlening plezieriger verloopt. De voldoening van deze ervaring cq ontmoeting heeft een universeel karakter en sluit aan op de 5^e laag van de pyramide van Maslow (zingeving en betekenis).

Amsterdam, 27 oktober 2011

Marieke Westra